

- Л 58 **Людина, суспільство і держава в умовах реформ та інновацій:** збірник матеріалів Міжнародної юридичної науково-практичної конференції «Актуальна юриспруденція», м. Київ, 25 лютого 2016 року. Тези наукових доповідей. – К.: Видавничий дім «АртЕк», 2016. – 213 с.

ISBN 978-617-7264-32-2

У збірник увійшли тези наукових доповідей з актуальних проблем юриспруденції, які оприлюднені 25 лютого 2016 року на Інтернет-сторінках сайту www.LegalActivity.com.ua, де додатково можна ознайомитися з відгуками, коментарями та науковими дискусіями учасників конференції, відвідувачів та гостей сайту. Також усі опубліковані матеріали конференції внесені до наукометричної бази Science Index (ліцензійний договір №543-09/2013).

Збірник буде корисним і цікавим для наукових, науково-педагогічних працівників вищих навчальних закладів та наукових установ, докторантів, аспірантів, здобувачів наукового ступеня, студентів юридичного спрямування, юристів, адвокатів, правозахисників, працівників органів державної влади та місцевого самоврядування, інших осіб.

У збірнику максимально точно збережена орфографія, пунктуація та стилістика авторських текстів, які були запропоновані учасниками конференції.

Організаційний комітет Міжнародної юридичної науково-практичної Інтернет-конференції не завжди поділяє думки учасників конференції.

Повну відповідальність за зміст тез доповідей, достовірність та якість поданого матеріалу несуть учасники конференції, їх наукові керівники, рецензенти та структурні підрозділи вищих навчальних закладів та наукових установ, які рекомендували ці матеріали до друку.

ББК 67.9(4Укр)

ISBN 978-617-7264-32-2

Усі права захищені. За будь-якого використання матеріалів конференції посилання на джерело є обов'язковим.

ПРО ВЗАЄМОДІЮ ВЧЕНИХ-КРИМІНАЛІСТІВ З ГРОМАДЯНСЬКИМ СУСПІЛЬСТВОМ З МЕТОЮ РЕФОРМУВАННЯ УКРАЇНИ

БІЛОУС Василь Васильович,

*к.ю.н., доцент, доцент кафедри
криміналістики Національного
юридичного університету ім. Я. Мудрого*

Розв'язана урядом Російської Федерації збройна агресія проти України – це підступна помста за споконвічне прагнення Українського народу до розбудови на своїй рідній землі суверенної і незалежної, демократичної і соціальної, правової держави. Водночас, – це очевидне для цілого цивілізованого світу визнання матеріально потужнішим агресором власної безпорадності перед незламністю волелюбного духу нашого Народу.

Запорукою беззаперечної перемоги цивілізації над варварством у цьому протистоянні є розбудова України як успішної, інноваційної, економічно розвиненої, демократичної держави. Такої держави, в якій конституційний імператив про людину, її життя і здоров'я, честь і гідність, недоторканість і безпеку, як найвищу соціальну цінність; про народ – громадян України всіх національностей, як носія суверенітету і єдине джерело влади в Україні, буде втілено у життя в дійсності, а не на папері.

Попри проголошення ще два десятиліття тому головним обов'язком держави утвердження і забезпечення прав і свобод людини, як змісту і спрямованості діяльності держави, а також встановлення відповідальності держави за свою діяльність перед людиною, започатковані протягом двох останніх років численні реформи до сьогодні не призвели до видимих широкому загалу позитивних перетворень. Це викликає справедливую масштабну критику уряду з боку українського суспільства і зарубіжних партнерів України.

Під час дискусії на тему «Бути чи не бути реформам і модернізації» відомий вітчизняний соціолог і психолог Є. Головаха поділився невтішним висновком про те, що якщо чекати і не примушувати владу змінюватися, починаючи з самої себе, то тільки для мінімальної зміни необхідних для цивілізаційного розвитку цінностей усередині всього суспільства знадобиться щонайменше 30 років. А повний цикл модернізації і реформ такими темпами може тривати 100 років [1]. І це без урахування часто неприхованого саботажу з боку корумпованих представників відумерлого режиму, які паплюжаючи власну гідність і підриваючи авторитет держави, ціною неймовірних

зусиль намагаються утриматися при владі. В умовах же перманентного дефіциту часу экс-посол Грузії в Україні Г. Катамадзе слушно радить скористатися найкращим світовим досвідом і здійснити «повне перезавантаження» – комплексні та, головне, одночасні зміни різних галузей [2].

На наше переконання, пасивне очікування людиною і суспільством від держави позитивних результатів реформ жодним чином не прискорить їх настання. Тому, якщо ми прагнемо змін на краще, кожен має розпочати з самого себе і вже сьогодні. У тій унікальній соціально орієнтованій царині, де реалізуючи свою творчу енергію, кожна особистість, індивідуально чи спільно з однопумцями, здатна сягнути нечуваних висот. Яскравим прикладом цьому може слугувати потужний волонтерський рух, який стрімко охопив велелюдну прогресивну частину української спільноти в середині країни і далеко за її межами ще наприкінці 2013 р. і не згасає й до тепер.

Згідно з результатами дослідження, проведеного Інститутом соціології НАН України у співпраці з благодійним фондом «Інтелектуальна перспектива», нині 67 % українців усіх вікових груп пишаються своїм громадянством. При цьому є примітною довготривала тенденція зростання кількості патріотів, пов'язана з політичними трансформаціями в країні. Так, якщо перед Помаранчевою революцією у 2004 р. кількість респондентів, які пишалися тим, що є громадянами України, становила лише 38 %, то у 2005 р. цей показник зріс уже до 53 %. А якщо перед Революцією Гідності у 2013 р. своїм громадянством пишалися лише 48 % українців, то в 2014 р. – вже 61 %. За результатами ж дослідження, проведеного компанією GfK Ukraine на замовлення Міністерства молоді та спорту України за підтримки ООН серед наших співвітчизників у віці від 14 до 35 років, можна стверджувати, що на початку 2016 р. 81 % української молоді пишається своїм громадянством. Така специфіка настроїв не тільки породила жарт про те, що: «Я – українець! Я не хочу нічого робити, я бажаю пишатися» [3]. На нашу думку, це створило унікальне психологічне тло для рішучого переходу від слів до справ і консолідації часових, трудових, матеріальних, фінансових та будь-яких інших ресурсів патріотично налаштованих представників різних суспільних прошарків у масштабній діяльності над вирішенням спільних для кожного громадянина України актуальних завдань.

Велич українського волонтерства, як феномену, що вибором заслужену повагу і справедливе визнання цілого світу, заслуговує окремого глибинного вивчення. Розмаїття напрямів і масштаби здобутків від самовідданої праці волонтерів – провідної ланки громадянського суспільства, на жаль, не дозволяють нам приділити належну увагу кожному з них в рамках цієї роботи.

Тому ми вимушено обмежимося деякими з них, урахування потенціалу яких сприятиме подальшому розвитку криміналістики.

Відзначимо, що громадянське суспільство значно швидше ніж малорухливі інститути держави здатне відчуті гостроту кожної проблеми і подати приклад синергетичного єднання у діяльності з її своєчасного та ефективного вирішення. І вже навздогін за громадянським суспільством і завдяки його невпинно зростаючому впливу держава здатна позбуватися інертності та змінюватися на краще. Наприклад, за деякими оцінками, застосування російськими терористичними угрупованнями повітряної розвідки у поєднанні з вогнем ствольної і реактивної артилерії завдало 85 % усіх втрат сил антитерористичної операції [4] (за час проведення АТО на Донбасі загалом загинули понад 2 тис українських воїнів). З метою відвернення таких тяжких наслідків шляхом підвищення боєготовності і боєздатності та забезпечення можливостей для отримання у зоні проведення АТО важливих розвідувальних даних з мінімальним ризиком для життя і здоров'я захисників України силами незліченної кількості ентузіастів, зокрема тих, що об'єдналися під егідою «Центру допомоги аеророзвідки», благодійних фондів «Армія SOS», «Крила Фенікса», «Сестри перемоги» та багатьох інших, було організовано фінансування, проектування і виробництво розвідувальних безпілотних літальних апаратів (дронів), забезпечено підготовку операторів служби мобільної безпілотної аеророзвідки та діяльність їх автономних груп у різних секторах зони проведення АТО. Це заклало надійні підвалини для того, щоб не зважаючи на кризу, за кількістю нововведень і технологій, упроваджених в нашій державі, 2015 р. став найінноваційнішим у сучасній історії України, де безпілотні технології стали одним з найважливіших технологічних проривів. У результаті, за підсумками 2015 р. Україна увійшла до ТОП-3 країн світу з розробки безпілотних літальних апаратів, стрімко наздогнавши лідерів галузі – США та Ізраїль [5]. Окрема заслуга у цьому належить кооперації продуктивних зусиль освітньої, наукової і виробничої галузей, яка забезпечила можливість здійснення моніторингу ситуації в зоні АТО з повітря за допомогою БПЛА «Spectator», розроблених студентами Київського політехнічного інституту і виготовлених на потужностях «Укроборонпрому» [6].

Прагнучи встановити першопричини Революції Гідності, Європейська Бізнес Асоціація дійшла висновку, що «саме стихійна корупційність попереднього політичного режиму, відсутність верховенства права, зловживання повноваженнями, нечесний і непрозорий розподіл бюджетних коштів разом з необґрунтовано важким нормативним тягарем і монополізацією призвели до жорсткої економічної кризи в Україні та спровокували внутрішній конфлікт»

[7]. Досліджуючи ж умови й причини, що призвели до подальшого зовнішнього збройного втручання, міністр закордонних справ Польщі Р. Сікорський висловив переконання, що «запрошенням» для агресора стала слабкість України, зумовлена привласненням великої частини бюджету колишнім президентом країни та недофінансуванням армії [8]. Дієвим засобом запобігання подібному в майбутньому, на наше переконання, може стати широкомасштабне упровадження в Україні таких глобальних інновацій, як E-government, Big Data, Open Data або окремих їх складових. Наприклад, створена силами волонтерів за підтримки Міністерства економічного розвитку і торгівлі України система електронних закупівель «Prozorro» вже в 2015 р. убезпечила від розкрадання при проведенні закупівель за державні кошти 500 млн грн державного бюджету. При переведенні на електронну платформу всіх державних закупівель у 2016 р. очікується зростання заощадженої у такий спосіб суми до 50 млрд грн [5].

Відповідно до ст. 1 Закону України «Про інноваційну діяльність» інновації – новостворені (застосовані) і (або) вдосконалені конкурентоздатні технології, продукція або послуги, а також організаційно-технічні рішення виробничого, адміністративного, комерційного або іншого характеру, що істотно поліпшують структуру та якість виробництва і (або) соціальної сфери. Інноваційний продукт – результат науково-дослідної і (або) дослідно-конструкторської розробки, що відповідає вимогам, встановленим цим Законом.

Як справедливо відзначає Г.К. Авдєєва, головним постачальником інноваційного продукту у правозастосовній практиці є криміналістика. Криміналістами створюються нововведення, які істотно поліпшують якість та повноту процесу доказування по справі, підвищують його науковий рівень, скорочують терміни досудового розслідування, дозволяють вирішувати питання, що раніше не вирішувалися за відсутності належних методів та засобів. До інноваційних криміналістичних продуктів можна віднести розробки в галузі криміналістичної техніки, тактики та методики розслідування злочинів, а саме: нові або вже існуючі та прилаштовані до потреб слідчої практики техніко-криміналістичні засоби, сучасні інформаційні технології, електронні бази знань, методи фіксації, аналізу та оцінки доказової інформації, нові тактичні прийоми, їх комплекси, тактичні комбінації та операції, алгоритми першочергових слідчих (розшукових) дій та перевірки типових слідчих версій, методики розслідування нових видів злочинів тощо [9, с. 8].

Тому прискоренню розвитку криміналістики в умовах широкомасштабної модернізації країни має слугувати активізація продуктивної, у т.ч. міжнародної, діяльності вчених-криміналістів у напрямку обрання видів,

напрямів і засобів наукової і науково-технічної діяльності відповідно до своїх інтересів, творчих можливостей, загальнолюдських цінностей та нагальних і перспективних потреб суспільства і країни – жертви гібридної війни; об'єднання з іншими вченими і волонтерами в громадські організації, постійні або тимчасові науково-практичні колективи для відстоювання прав на творчу діяльність і захисту законних інтересів, провадження спільної наукової, науково-технічної та науково-педагогічної діяльності та втілення її результатів у життя. Така діяльність неодмінно призведе до створення або удосконалення (пристосування) для задоволення зростаючих потреб органів кримінальної юстиції передових технологій і науково-технічних засобів, конкурентоспроможних як в середині країни, так і далеко за її межами.

Список використаних джерел:

1. Головаха: Лишь треть украинцев имеют зрелые политические взгляды [Електронний ресурс] // ЛІГА.Новости. – 2015, 17 грудня. – Режим доступу: <http://news.liga.net>.
2. Экс-посол Грузии объяснил, почему в Украине не работают реформы [Електронний ресурс] // Обозреватель. – 2016, 16 січня. – Режим доступу: <http://obozrevatel.com>.
3. Ситнік О. Зроблено у 2015-му. Чим українці можуть пишатися / О. Ситнік // Українська Правда. – 2015, 31 грудня.
4. Хочеш #Перемогу – готовь беспилотник [Електронний ресурс] // ЦензорНет. – 2016, 15 лютого. – Режим доступу: <http://censor.net.ua>.
5. Юрасов С. Урожайный 2015-й. ТОП-10 украинских технологических прорывов / С. Юрасов // Лига.Бизнес. – 2015, 29 грудня.
6. «Укроборонпром» наступного тижня передасть ЗСУ другу партію беспилотників Spectator [Електронний ресурс] // УНІАН. – 2016, 13 січня. – Режим доступу: <http://economics.unian.ua>.
7. Европейская Бизнес Ассоциация назвала причины экономического кризиса в Украине [Електронний ресурс] // Контракты. – 2014, 25 лютого. – Режим доступу: <http://kontrakty.ua>.
8. Сікорські: Слабкість України стала «запрошенням» для агресора [Електронний ресурс] // Українська Правда. – 2014, 4 вересня. – Режим доступу: <http://www.pravda.com.ua>.
9. Практикум з криміналістики: навч. посіб. [Текст] / В.Ю. Шепітько, В.О. Коновалова, В.А. Журавель [та ін.]; за ред. В.Ю. Шепітька. – К.: Ін Юре, 2013. – С. 128.

